

УДК 796.894:378.141

УДОСКОНАЛЕННЯ СТРУКТУРИ ТА ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ОБРАНОГО ВИДУ СПОРТУ” (НА ПРИКЛАДІ СИЛОВИХ ВИДІВ СПОРТУ)

Марія РОЗТОРГУЙ, Федір ЗАГУРА, Володимир НАУМЕНКО

Львівський державний університет фізичної культури

Анотація. У статті представлено результати удосконалення структурної та змістової частини навчальної програми з дисципліни «Теорія і методика обраного виду спорту» для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр». Відповідно до років навчання, в структуру дисципліни для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» було введено чотири блоки: вступ до спеціалізації з силових видів спорту; технічна підготовка спортсменів та методика навчання вправ у силових видах спорту; фізична підготовка спортсменів у силових видах спорту; побудова багаторічної підготовки спортсменів у силових видах спорту.

Ключові слова: навчальна програма, удосконалення, силові види спорту, структура і зміст.

Постановка проблеми. Однією з передумов ефективного функціонування кредитно-модульної системи в Україні є структурне перетворення вищої освіти. Зміст вищої освіти в галузі фізичної культури і спорту орієнтований на формування знань, умінь, навичок, якими повинен володіти та творчо реалізовувати у змінних умовах трудової діяльності фахівець [3, 4, 9]. На сонові цього стратегічним завданням реформування вищої освіти в галузі фізичної культури і спорту є удосконалення структури і змісту вищої освіти, наповнення її новітнім матеріалом, упровадження сучасних технологій навчання тощо [1, 2]. Нагальною проблемою функціонування кредитно-модульної системи є удосконалення структури і змісту навчальних програм з дисциплін в галузі фізичної культури і спорту [8, 9].

На основі концепції фізичного виховання, що є складовою системи освіти України, яка базується на конституції України, Законах України «Про освіту», «Про фізичну культуру і спорт» тощо, для підвищення рівня професіоналізму тренера-викладача в навчальний процес студентів профільних ВНЗ було впроваджено дисципліну «Теорія і методика обраного виду спорту» [7]. Метою викладання дисципліни є формування базових професійно-педагогічних знань, умінь та навичок, які забезпечують теоретичну та практичну підготовку тренера-викладача з обраного виду спорту.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами: Дослідження виконано згідно з ініціативною темою кафедри атлетичних видів спорту Зведеного плану науково-дослідної роботи ЛДУФК на 2011–2015 рр.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз науково-методичної літератури свідчить, що проблема трансформації вищої освіти в галузі фізичної культури і спорту відповідно до вимог кредитно-модульної системи та удосконалення навчальних програм з дисциплін розглядають багато науковців. М. Данилевич та М. Ярошик (2008) вивчали питання організації навчального процесу бакалаврів фізичного виховання в контексті євроінтеграції [6]. Дослідження авторів Ю. Бріскіна, А. Передерій та М. Пітина (2010) спрямовані на удосконалення структури та змісту навчально-методичного забезпечення дисципліни «професійна майстерність тренера» відповідно до структури, змісту та вимог Міністерства освіти та науки, молоді та спорту України [4]. Дисертаційне дослідження Р. Чудної (2003) присвячено обґрунтуванню структури та змісту навчальної дисципліни «Адаптивне фізичне виховання» [10]. У межах дослідження канадського досвіду освітньо-кваліфікаційної підготовки фахівців з фізичної реабілітації А. Герцик (2005) визначив шляхи вдосконалення змісту підготовки бакалаврів фізичної реабілітації [5].

Аналіз науково-методичної літератури свідчить про відсутність єдиного системного підходу до побудови навчальних програм з дисципліни «Теорія і методика обраного виду спорту».

Мета дослідження – є удосконалення структури та змісту навчальної програми з дисципліни «Теорія і методика обраного виду спорту» на прикладі силових видів спорту.

Методи й організація дослідження. Під час дослідження нами було використали такі методи: теоретичний аналіз і узагальнення даних науково-методичної літератури та всесвітньої інформаційної мережі Інтернет, документальний метод, метод порівняння та абстрагування. Дослідження передбачало два етапи. На першому проведено деталізоване вивчення структури та змісту навчальної та робочої програм із дисципліни «Теорія і методика обраного виду спорту». На другому етапі було визначено змістовне наповнення дисципліни.

Результати дослідження. Упродовж чотирирічного циклу навчання основним джерелом підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту в спеціалізованих вищих навчальних закладах виступає практична кафедра та основною профільною дисципліною є «Теорія і методика обраного виду спорту».

Відповідно до років навчання в структуру підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» у Львівському державному університеті фізичної культури введено дисципліну «Теорія і методика обраного виду спорту» (ТіМОВС). Протягом чотирьох курсів дисципліна «ТіМОВС» вивчається обсягом 108 годин кожного року (табл. 1).

Для оптимізації викладання дисципліни запропоновано впровадити стандартну кількість годин для лекційного матеріалу обсягом 16 годин для кожного року навчання студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр».

Таблиця 1

Розподіл навчальних годин за змістовними розділами з дисципліни «ТіМОВС» на прикладі силових видів спорту

№ з/п	Зміст навчального матеріалу з «ТіМОВС» за роками навчання	Обсяг годин					
		Лекції	Методичні	Практичні	Семінарські	Самостійна робота	Разом
1	Вступ до спеціалізації з силових видів спорту	16	18	10	20	44	108
2	Технічна підготовка спортсменів та методика навчання вправ у силових видах спорту	16	10	18	16	48	108
3	Фізична підготовка спортсменів у силових видах спорту	16	8	14	18	50	108
4	Побудова багаторічної підготовки спортсменів у силових видах спорту	16	8	4	18	62	108

Необхідно звернути увагу на те, що крім лекційних, семінарських та практичних занять у структуру дисципліни впроваджено навчально-методичні заняття. Метою навчально-методичних занять є закріплення отриманих у процесі лекційних та семінарських занять знань та умінь на основі використання матеріалів методичного забезпечення вивчення навчальної дисципліни. Однією з основних умов ефективного функціонування цієї форми заняття є впровадження інформаційних технологій навчання, серед яких використання мультимедійного забезпечення та програмно-методичних комплексів навчання. Для перевірки знань студентів необхідно використовувати такі форми контролю: опитування на семінарах, виконання письмових робіт, виконання практичних завдань та складання заліку (іспиту).

На першому році навчання ми запропонували вивчення таких тем: «Вступ до спеціалізації з силових видів спорту», «Основи гігієни, техніки безпеки та профілактика травматизму на заняттях з силових видів спорту», «Історія розвитку силових видів спорту», «Класифікація

та термінологія в силових видах спорту», «Організація та проведення змагань у силових видах спорту» та «Основи організації навчально-тренувальних занять у силових видах спорту».

Другий рік навчання передбачає вивчення тем «Принципи, засоби та методи підготовки спортсменів у силових видах спорту», «Основи техніки змагальних вправ у силових видах спорту», «Основи техніки змагальних вправ у важкій атлетиці», «Основи техніки спеціально-підготовчих і загальнопідготовчих вправ у силових видах спорту», «Методика навчання техніки змагальних вправ у силових видах спорту» та «Методика навчання техніки спеціально-підготовчих і загальнопідготовчих вправ у силових видах спорту».

На третьому році навчання ми запропонували вивчення таких тем: «Загальна характеристика фізичних якостей у силових видах спорту», «Структура підготовленості спортсменів у силових видах спорту», «Основи методики розвитку провідних фізичних якостей у силових видах спорту (форми прояву сили)», «Основи методики розвитку гнучкості та швидкості в силових видах спорту», «Основи методики розвитку координаційних якостей та витривалості в силових видах спорту», «Засоби відновлення спортсменів та стимулювання їх працездатності у силових видах спорту».

На четвертому році навчання основна увага приділяється вивченню тем «Організація та методика науково-дослідної роботи у силових видах спорту», «Психічна, тактична та теоретична підготовка у силових видах спорту», «Структура та зміст багаторічної підготовки спортсменів у силових видах спорту», «Побудова тренувальних занять, мікроциклів, мезоциклів та макроциклів у силових видах спорту», «Основи методики відбору та орієнтації на етапах багаторічної підготовки в силових видах спорту» та «Планування, облік та контроль спортивного тренування в силових видах спорту».

До кожної теми сформульовано контрольні питання та запропонована науково-методична література для виконання самостійної роботи.

Висновок. Навчальна дисципліна «Теорія і методика обраного виду спорту» є важливою складовою підготовки фахівців галузі фізичної культури та спорту. До структури дисципліни для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр», яка вивчається впродовж чотирьох років, доцільно вводить такі наступні блоки: вступ до спеціалізації з силових видів спорту; технічна підготовка спортсменів та методика навчання вправ у силових видах спорту; фізична підготовка спортсменів у силових видах спорту; побудова багаторічної підготовки спортсменів у силових видах спорту.

Перспективи подальших досліджень пов'язані із удосконаленням змістовного наповнення з дисципліни «Теорія і методика обраного виду спорту» для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр».

Список літератури

1. *Архипов О. А.* Особливості впровадження модульного-рейтингової системи у фізичне виховання студентства / Олександр Анатолійович Архипов // Теорія і практика фізичного виховання. – 2004 – С. 5-14.
2. *Батрак О.* Внедрение кредитно-модульной системы в учебный процесс по дисциплине «Физическое воспитание» / Батрак О., Брасклавская Э., Чамато О. // Олімпійський спорт і спорт для всіх : тези доп. ІХ Міжнар. наук. конгр. – К., 2005. – С. 83.
3. *Бріскін Ю.* Структура та зміст навчальної дисципліни «Професійна майстерність фахівців олімпійського та професійного спорту» / Бріскін Ю. // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : зб. наук. пр. / за ред. С. С. Єрмакова. – Х. : ХХІІІ, 2000. – № 2. – С. 19-22.
4. *Бріскін Ю.* Удосконалення структури і змісту навчальної дисципліни «Професійна майстерність тренера» / Юрій Бріскін, Аліна Передерій, Мар'ян Пітин // Фізична активність, здоров'я і спорт. – 2010. – № 1. – С. 76-83.
5. *Герцик А.* Організаційно-методичні аспекти підготовки бакалаврів фізичної реабілітації в Канаді : метод. посіб. для студ. ВНЗ фізкультури. профілю / Андрій Герцик. – Л. : Укр. технології, 2005. – 112 с.

6. Данилевич М. Організація навчального процесу бакалаврів фізичного виховання в контексті євроінтеграції / Мирослава Данилевич, Марта Ярошик // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. – Л., 2008. – Вип. 12, т. 4. – С. 65-75.

7. Закон України про фізичну культуру [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/law2/main>.

8. Ротерс Т. Т. Шляхи вдосконалення викладання теорії і методики фізичного виховання у спеціалізованому навчальному закладі / Т. Т. Ротерс // Теорія і практика фізичного виховання. – 2007. – С. 16-18.

9. Худолій О. М. Проблеми викладання дисципліни «Теорія і методика фізичного виховання» в процесі підготовки вчителя фізичної культури / Худолій О. М., Іваненко О. В. // Теорія і практика фізичного виховання. – 2008 – С. 19-34.

10. Чудна Р. В. Обґрунтування структури та змісту навчальної дисципліни «Адаптивне фізичне виховання» в системі вищої фізкультурної освіти: автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.02 „Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення” / Чудна Рада Валентинівна; Національний ун-т фіз.вих. і спорту України – К., 2003. – 21 с.

**СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СТРУКТУРЫ
И СОДЕРЖАНИЯ УЧЕБНОЙ ДИСЦИПЛИНЫ
«ТЕОРИЯ И МЕТОДИКА ИЗБРАННОГО ВИДА СПОРТА»
(НА ПРИМЕРЕ СИЛОВЫХ ВИДОВ СПОРТА)**

Мария РОЗТОРГУЙ, Федор ЗАГУРА, Владимир НАУМЕНКО

Львовский государственный университет физической культуры

Аннотация. В статье представлены результаты совершенствования структурной и содержательной части учебной программы по дисциплине «Теория и методика избранного вида спорта», которая является составляющей подготовки студентов образовательно-квалификационного уровня «бакалавр». Согласно годам обучения, в структуру дисциплины для студентов образовательно-квалификационного уровня «бакалавр» было включено четыре блока: введение в специализацию по избранному виду спорта; техническая подготовка спортсменов и методика обучения упражнениям в избранном виде спорта; физическая подготовка спортсменов в избранном виде спорта; построение многолетней подготовки спортсменов в избранном виде спорта.

Ключевые слова: учебная программа, усовершенствования, силовые виды спорта, структура и содержание.

**IMPROVEMENT OF THE STRUCTURE AND CONTENT
OF "THEORY AND METHODS OF CHOSEN SPORT" COURSE
(ON THE POWERSPORTS)**

Mariia ROZTORGUI, Fedir ZAHURA, Volodimir NAUMENKO

Lviv State University of Physical Culture

Annotation. The results of improvement of content and structure of "Theory and methods of chosen sport" course for students of "Bachelor" qualification are presented in paper. According to years of studying the course for students of "Bachelor" qualification fell into four unites: an introduction to the specialization of powersports, athletes and technical training technique in the chosen sports, physical training for athletes in chosen sports, long-term preparation of athletes in chosen sports.

Key words: course, improvement, powersports, structure and content.